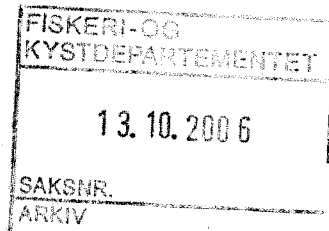

Fiskeridepartementet
Postboks 8118 Dep.

0032 OSLO

Gean bokte/Ved:

Ávjovárgeaidnu 50
N-9730 KÁRÁŠJOHKA/KARASJOK
Telefovndna +47 78 47 40 00
Telefákxa +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no
NO 974 760 347

ÁSSÈMEANNUDEADDJI/SAKSBEHANDLER
Hans F. Ravna, +47 78 95 99 08
hans.ravna@samediggi.no

DIN ČUJ./DERES REF.

MIN ČUJ./VÁR REF.

BEAIVI/DATO

06/3353 - 2

09.10.2006

Almmut go váiddát oktavuođa/
Oppgis ved henvendelse

Høringsuttalelse: Strukturvirkemidler i fiskeflåten

Sametinget viser til "Høring av NOU 2006: 16 - Strukturvirkemidler i fiskeflåten" av 21. august 2006.

Sametinget vil med dette peke på en del prinsipielle overordnede problemstillinger i forhold til den foreliggende rapporten "Strukturvirkemidler i fiskeflåten". Det videre arbeidet må også sees i forbindelse med Finnmarksloven og utredningen av samer og andres rett til fiske utenfor Finnmark, samt arbeidet som foregår i Samerettsutvalget sør for Finnmark.

Fiske langs kysten og i fjordene har i uminnelige tider vært en kulturbærer og en av hovednæringene for den samiske befolkning. Folk i samiske områder har derfor en ubetinget, sedvane- og urfolksbasert rett til marine ressurser.

Effektene av strukturpolitikken for sjøsamiske kyst- og fjordsamfunn er ikke behandlet i strukturmeldingen. Sametinget understreker at samiske rettigheter til de marine ressurser må identifiseres og anerkjennes, før dette er gjennomført kan det ikke innføres større endringer i fisket uten at Sametingets har gitt tilslutning. Også allerede innførte ordninger reverseres og fordelingen av ressursene må også sees på i denne sammenheng. Vi ser likevel at tiltakene skissert av Gruppe 1 i utvalget vil gi bedre vilkår for samiske kyst og fjordfiskere, og at mange av de foreslåtte tiltakene er i tråd med Sametingets synspunkter. Vi finner imidlertid grunn til å understreke at samene som gruppe gjennom sin bruk av sjøen uten tvil har ervervet seg klare rettigheter til fiskeressurser.

Sametinget forutsetter videre at det gjennomføres konsultasjoner iht. "Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget" i det oppfølgende arbeidet om strukturering i fiskeflåten. Sametinget forventer videre at arbeidet med "Strukturvirkemidler i fiskeflåten" settes i gang så raskt som overhodet mulig, og Sametinget ber med dette om konsultasjoner om temaet.

Evalueringsav fiskeripolitikk fra 1990

Sametinget viser til at det er en kjensgjerning at samisk fiskeri i dag er truet, noe det i stadig større grad har vært helt siden begynnelsen av 90-tallet. Situasjonen i dag er at stadig flere samiske fiskere

har mistet og stadig mister retten til å fiske. Dette har sin årsak særlig i de senere tiårs reguleringer, blant annet adgangsbegrensninger til fisket og innføring av "omsettelige" kvoter. Fra omtrent fritt fiske i mange samiske fjordstrøk, innførte myndighetene såkalte fartøyskvoter høsten 1989. Videre har økologiske forhold som selinvasjonene i årene 1979-88, kongekrabbeinvasjonen og overfiske fra trålflåten påvirket situasjonen.

Allerede i 1997 konstaterte Samisk fiskeriutvalg at fartøyskvoteordningen fra 1989/90 slo svært uheldig ut i de sjøsamiske områdene. Det tallmaterialet man la til grunn viste blant annet i en kommune som Nesseby, var det bare 7 av 106 båter som hadde fartøyskvote i 1993. I Kåfjord var det 7 av 84, i Tana 7 av 52, osv. Dette forteller med største tydelighet hvilke områder som ble de skadelidende ved de reguleringene som ble gjennomført.

Til tross for at folk i disse sjøsamiske områdene hadde fisket torsk i utallige generasjoner, var det den manglende "historiske fangsten" i årene 1987/88/89 som ble brukt som begrunnelse for å nekte folk retten til å leve av det som alltid hadde vært en av grunnpilarene for bosettingen og kulturen. Myndighetene brukte altså en naturkatastrofe og et overfiske for å bli kvitt en stor del av småskalafiskerne i samiske områder.

Sametinget støtter en evaluering av fiskeripolitikk fra 1990, men dette må sees i forbindelse med Finnmarksloven og utredningen av same- og andres rett til fiske utenfor Finnmark, samt arbeidet som foregår i Samerettsutvalget sør for Finnmark.

Flerbestandsforvaltning og omfordeling av kvoteandeler

Sametinget mener at kortsiktig lønnsomhets og kapasitetshensyn er blitt vektlagt i altfor stor grad i strukturutvalget arbeid. Sametinget vil understreke at faktorer som russisk ulovlig fiske, overfiske på verdensbasis og klimaendringer er viktige momenter som taler mot en nedbygging av særlig den mindre flåten. Innsats og fremgang på disse områdene har større betydning enn de foreslåtte strukturtiltakene og vil være avgjørende for pris og tilgjengelighet til ressursene i fremtiden.

Tradisjonelt har samisk ressursutnyttelse hatt en helhetlig tilnærming, der de enkelte artene og deres omgivelser blir sett i en større sammenheng – i motsetning til den mer alminnelige nasjonale forvaltningen av fiskeriressursene, der hovedtyngden av forvaltningen fremdeles legger vekt på enkeltbestander.

Den tradisjonelle samiske tilnærminga ligger nærmere en økosystembasert tilnærming til forvaltningen av marine ressurser. En økosystembasert tilnærming har som grunntanke at økosystemets struktur og virkemåte sikres, selv om de ressursene systemet produserer beskattes jevnlig. I en slik tilnærming er det nødvendig å ha mer kunnskap og en bredere forståelse av hvilke konsekvenser menneskelige aktiviteter har på økosystemet enn det som ligger til grunn for mer tradisjonell fiskeriforvaltning.

Et overordnet mål i fiskeriforvaltningen har siden 1990 vært å tilpasse fiskeflåtens kapasitet til ressursgrunnlaget. Resultatene av strukturkvoteordningene viser etter vårt syn at det har vært lagt for stor vekt på antall fartøy for å redusere kapasiteten fremfor andre kapasitetsreducerende faktorer. Forslagene fra Gruppe 1 om områdebegrensninger, redskapsbegrensninger, minstemål og tidsbegrensninger, er eksempler på kapasitetsreducerende faktorer som er i tråd med en økosystembasert tilnærming. Et slikt fokus på hvordan man fisker, fremfor hvor mange som fisker, vil dessuten virke uten å redusere sysselsettingen i næringen, eller bidra til ytterligere svekking av

kystsamfunnene. Ved å overføre kvoteandeler fra havflåten til den minste kystflåten kan sysselsettingen tvert imot økes betydelig.

Flåten under 15 meter

Det må gjøres rede for hvordan fiskere i samiske områder kan sikres rettigheter til fiske. Over tid har det funnet sted en utvikling med tap av rettigheter fra mindre fartøy til større fartøy, og fra mange selvstendige eiere til en samling av eierskap på færre hender/selskap. En overordnet målsetning for fiskeriene i samiske områder er å sørge for at kystflåten under 15 meter opprettholdes og styrkes pga. dens betydning for bosetting og sysselsetting i fjord og kystsamfunnene.

Sametinget mener at flåten under 15 meter må sees på spesielt og er imot at det innføres strukturkvoter for denne flåtegruppen. Denne flåtegruppen må skjermes mot reduksjoner i antall og eventuelle begrensninger i ressursgrunnlaget og heller tilføres ressurser blant annet til rekruttering i fiskeriene. Det må fastsettes minimumskvoter som sikrer at denne flåtegruppen kan opprettholde et nødvendig driftsgrunnlag også ved en nedgang i totalkvoten. Dette er avgjørende for at sjøsamisk kultur skal ha et godt grunnlag for videre eksistens. Dette kan gjøres ved å overføre kvoteandeler fra havflåten til den minste kystflåten.

Utredning og utprøving av modeller for regionalisert forvaltning

Sametingets grunnleggende syn er at fiskeforvaltningen må bygge på nærhets- og avhengighetsprinsippet, dette innebærer et regionalt forvaltningsnivå hvor Sametinget må ha en reel deltakelse og medbestemmelse. Ressursfordelingen ses i et regionalt og lokalt perspektiv, slik at grunnlaget for sysselsetting og bosetting langs kysten sikres. Et slikt grunnprinsipp innebærer at de som bor nærmest og er mest avhengige av ressursen, skal ha en fortrinnsrett ved fangst av ressursen. Det har de siste årene vært arbeidet med alternative modeller for forvaltning av fiskeressursene, bla. har Finnmark fylkeskommune utarbeidet en modell med kvoteforvaltning med regional deltakelse, og Norges kystfiskarlag en modell om regulering gjennom kystkvoter og fangstlag, i tillegg finnes også andre modeller.

Det må snarest igangsettes et arbeid for å utrede regionale forvaltningsmodeller hvor Sametinget skal spille en aktiv rolle i forvaltningen av ressursene. Dette gjelder også nye arter som kongekrabbe, i tillegg bør fordeling og refordeling av oppdrettskonsesjoner tillegges dette nivå. Sametinget ser derfor på utprøving av lokale forvaltningsmodeller i fiskeriene som en mulighet for å sikre bosetting og utvikling i samiske kyst- og fjordområder. I denne sammenheng er det naturlig også å se på opprettelsen av en marin urfolkssone.

Kommentarer til utvalgets funn

Gjennom de siste tiårs fiskeripolitikk har fiskeriene gått fra å være en allmenning til et system der rettighetene blir samlet på stadig færre hender. Fiskerettighetene har også forflyttet seg fra mindre fartøy mot større fartøy. Innføringen av strukturkvoter har medført en forsterkning av denne tendensen. I mange av kommunene med svært små kvoteandeler selges kvoteandelene helt ut. Sammen med nedgang i sysselsetting, har dette gitt sterke negative konsekvenser for enkelte lokalsamfunn, ikke minst i sjøsamiske områder.

Et av hovedargumentene for strukturordningene var å bedre grunnlaget for bedriftsøkonomisk lønnsom drift. Det ser imidlertid ikke ut som ordningene har bedret lønnsomheten i næringen i særlig grad. De som har tjent på ordningene er enkeltpersoner som har solgt fartøy og kvoter. Strukturutvalgets innstilling viser at deler av utvalget anså at en for sterk konsentrasjon av fisketillatelsene vil gjøre at man kommer i konflikt med målet om fiskeressursene som felles eiendom.

Legitimitetsmessig har ordningene spesielt savnet den brede politiske oppslutningen som tidligere strukturtiltak har hatt. Med hensyn på målet om aktivitet langs hele kysten har utvalget funnet at ordningene gir en betydelig sysselsettingsreduksjon. Ordningene har gitt betydelige omfordelinger av kvoteandeler. Til sammen vil disse faktorene kunne medføre betydelige omstillingsproblemer for samfunnene som rammes og utgjøre en trussel mot eksistensen og utviklingen av sjøsamisk kultur.

Behovet er derfor stort både i det samiske samfunn og blant befolkningen for øvrig at det gis bestemmelser ved utarbeidelse av strukturvirkemidlene i fiskeflåten som anerkjenner og sikrer de rettigheter til fiske både samene og den øvrige lokalbefolkningen allerede har.

For å få dette innenfor klare folkerettslige rammer er det derfor helt nødvendig å anerkjenne og sikre det samiske folks adgang til utnyttelsen av de fornybare marine ressurser, og at samene som urfolk gis adgang til deltagelse i forvaltningen av disse.

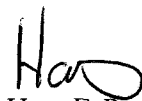
En mer detaljert beskrivelse av punktene i rapporten vil vi komme tilbake til ved konsultasjon med Fiskeri- og Kystdepartementet.

Dearvuodaiguin/Med hilsen

Audhild Schanche

ossodatdirektevra/avdelingsdirektør

Hans F. Ravna
førstekonsulent

